

MILJENIĆ UVODI PRESEDANE Više neće biti moguće da dva suda za iste slučajeve presude različito

Nikša Stipaničev/CROPIX Autor: [Ivanka Toma](#)

Više neće biti moguće da različiti sudovi za iste slučajeve donose različite presude

U hrvatski pravni sustav uvodi se presedansko pravo. To znači da u slučaju masovnih tužbi, kao primjerice za franak, ne može svaki sud po svome pravnom shvaćanju presuđivati i donositi odluke. Iz mase će se izdvojiti jedan predmet i prioritarno riješiti, a odluka Vrhovnog suda bit će obvezujuća za sve niže sudove. Presedansko pravo uvest će se u slučajevima istovrsnih sporova u kojima su predmet spora zahtjevi iste vrste utemeljeni na istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi. Najčešće su to sindikalne tužbe kojima se tuži poslodavca zbog neisplate božićnica, regresa ili uskrate kojeg drugog materijalnog prava. Gotovo je pravilo da po istoj vrsti tužbe protiv istog poslodavca različiti sudovi donesu dijametralno suprotne odluke. Presedansko pravo trebalo bi dokinuti takvu praksu.

Ozbiljan zaokret

No, to je samo jedna u nizu krupinih promjena koje ministar pravosuđa **Orsat Miljenić** uvodi u Zakon o parničnom postupku. Uz presedan (zakonski izraz bi bio “ogledni spor”) ozbiljan zaokret koji neće veseliti sindikate je napuštanje redovne revizije. Cilj je rasteretiti Vrhovni sud jer bi ubuduće revizija bila dopuštena samo u iznimnim situacijama.

Najveće promjene odnose se na trgovačko sudovanje. Prva je izmjena nadležnosti, što znači da trgovački suci više neće rješavati sporove oko neplaćenih telefonskih računa, šumskih naknada ili komunalija. Tim će se stvarima baviti općinski sudovi, a trgovački samo “ozbiljnim” privrednim postupcima. Daljnja bitna novost korespondira s novim Stečajnim zakonom, a to je prekidanje postupka ako je tvrtka otišla u stečaj. Sud će, neovisno o stečaju, prekinuti postupak i u slučaju da su računi poduzeća blokirani više od 120 dana. Cilj je, kaže ministar Miljenić, da se sudovi bave rješavanjem onih predmeta koji se vode između solventnih osoba, a ne gube vrijeme na one koje su nesposobne za plaćanje. Trenutno se parniči čak 17.500 pravnih osoba s blokiranim računima, što znači da bi se po novim

pravilima o parničnom postupku zastalo sa 11.000 postupaka na općinskim, županijskim i trgovačkim sudovima, te s još 2600 predmeta na Visokom trgovačkom sudu.

Skraćenje postupaka

Ministar pravosuđa uvodi i niz pravila kojima bi se građane i pravne osobe demotiviralo u parničanju i beskonačnom podnošenju žalbi, a suđenja skratilo. Tako bi se u postupcima za naplatu novčane tražbine već nakon prvostupanjske presude rezervirala sredstva i osigurala naplata. Tuži li vas, primjerice, HTV da ste dužni 500 kuna za TV pretplatu i sud nepravomoćno presudi da im to morate platiti, banka će vam automatski s računa skinuti 500 kuna. Taj novac će biti rezerviran i unatoč žalbi nećete njime raspolagati sve dok se ne donese pravomoćna odluka. Budući da vam je 500 kuna ionako već blokirano, vjerojatno se nećete ni žaliti da bi vam za godinu ili dvije te kune eventualno bile vraćene.

Tvrdoglavost i inat

U cilju skraćenja postupaka predlaže se odredba koja bi neke također mogla razbjesniti. Ograničilo bi se, naime, pravo žalbe tako da pred trgovačkim sudovima u bagatelnim stvarima (takve su s vrijednošću spora do 2000 kuna) ona uopće ne bi bila dopuštena. Uvode se i norme koje bi stranke u sporu trebale “smekšati” i izbiti im iz glave tvrdoglavost, inat i parničanje do iznemoglosti. Naime, ako jedna strana umjesto suđenja predloži nagodbu, a druga strana ne pristane nego inzistira na parnici, riskira da će platiti kompletne sudske troškove čak ako i dobije spor. Troškove će platiti kao da je izgubila spor ako presuda bude podudarna nagodbi koju je odbila. Primjerice, tužite nekoga za 100.000 kuna, a on vam predlaže nagodbu tako da plati 70.000. Ne pristanete i istjerate slučaj na sud, a sud na kraju presudi da vam mora platiti 71.000 kunu. U tom slučaju, iako ste dobili spor, plaćate troškove postupka. Odredba koja bi također mogla biti povod raspravama je da se o troškovima postupka odluči tek po njegovu završetku.

- Često se u praksi događa da se žalbe podnose samo zbog iznosa troška, a ne zbog merituma stvari - kaže ministar Miljenić koji vjeruje da bi ovakva zakonska odredba smanjila broj žalbi, a težište vratila na ono što je bit samog postupka.

U nizu promjena predviđa se i uvođenje reda kod rokova za žalbe. Sada su oni različiti za pojedine slučajeve, pa su negdje 15 dana, negdje 8 ili tri dana. Prijedlog je da se oni izjednače i ponešto produlje kako bi se dalo vremena za kvalitetnije pisanje žalbi. Restriktivnija bi, zato, bila pravila o pozivanju na sud. Formalno bi se slao poziv samo za prvo ročište, a o ostalima bi stranke bile obaviještene na samom ročištu i morale bi same voditi brigu o tome da se odazovu sudu.

Poslovne knjige

Ubrzavanju suđenja trebalo bi pridonijeti novo pravilo da se na trgovačkim sudovima ne saslušavaju svjedoci, nego bi se uvelo načelo pismenih dokaza. Smatra se da u sporovima u kojima sudjeluju pravne osobe mora postojati trag o njihovoj korespondenciji, vode se poslovne knjige, izdaju računi, a to su ujedno i glavni dokazi. Ako postoji potreba za iskazom stranaka, svjedoka i vještaka, preferiralo bi se da budu pismeni i ovjereni kod javnog bilježnika.

Cilj je svih ovih izmjena, kaže ministar **Miljenić**, ubrzati sudske postupke, pojeftiniti ih i pojednostaviti, a istovremeno povećati pravnu sigurnost. Bitan korak do toga su i suci oslobođeni od posla koji nije sudački i micanje sporova manje vrijednosti sa sudova. Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o parničnom postupku Ministarstvo pravosuđa će na ljeto poslati u Vladinu proceduru, što znači da bi se najesen trebao naći u Saboru.

Najvažnije izmjene u parničnim postupcima

- Uvode se ogledni sporovi (presedansko pravo). U slučaju masovnih tužbi jedna se rješava prioritarno, a stav koji zauzme Vrhovni sud postaje obavezan za sve sudove
- Vrhovni sud se oslobađa revizija koje više ne bi bile redovni pravni lijek, nego bi se, kao u Sloveniji, presude mogle preispitivati tek u rijetkim i izvanrednim okolnostima
- Uvelo bi se prekidanje postupka na trgovačkim sudovima ako je jedna od tvrtki u stečaju ili je u blokadi više od 120 dana. Smatra se besmislenim suditi nesolventnim strankama
- Odmah nakon nepravomoćne presude stranci koja je izgubila banka mora blokirati sredstva. Ona bi se rezervirala radi osiguranja naplate po završetku žalbenog postupka
- Ograničilo bi se pravo na žalbu u sporovima male vrijednosti pred trgovačkim sudovima. Za vrijednost manju od 2000 kuna ne bi se dopuštala žalba
- Promijenila bi se nadležnost pa trgovački sudovi više ne bi sudili svim pravnim osobama. Naplata telefonskih računa i komunalija išla bi općinskim sudovima